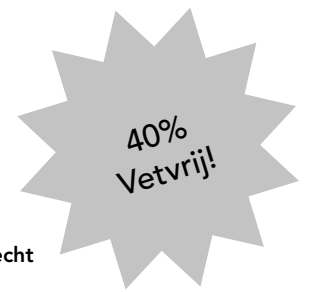

De filosoof

Periodieke uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse Filosofiestudenten voor de Faculteit Wijsbegeerte Utrecht
Jaargang 4 · Nummer 28 · December 2004 · Blok 2 · Email: de.filosoof@phil.uu.nl · Website: phil.uu.nl/fuf

LICHT IN HET DUISTER

Donkere dagen sluiten zich om ons heen. De temperatuur daalt, wollen truien worden uit het vet gehaald en de zon gaat 's middags al onder. De wetenschap dat het er de komende vijf maanden niet beter op zal worden wat het weer betreft deprimeert ons verder.

Wat staat een mens te doen in dergelijke omstandigheden? Moeten we bij de pakken neerzitten en ons overgeven aan ongebreideld zaniken op het weer, het leven in het algemeen en studiegenoten die zich in de luxepositie bevinden om zich op godbetert Fiji terug te trekken?

Ongebreideld zaniken heeft zeker zijn voordelen. Er is weinig dat je zo'n heerlijk superieur gevoel geeft als cynisme. Een cynische kijk op het leven lijkt filosofen in het bloed te zitten. Geen wonder ook, eigenlijk. Als je het eens bent met hoe de wereld in elkaar zit of bekeken wordt, ga je gewoon leven – niet filosofie studeren. Zo is wellicht ook het beeld dat mensen in het algemeen van filosofen hebben ontstaan: een stelletje zure oude mannetjes – of vrouwtjes, hoewel mijn ervaring is dat met zaniken alle sex-appeal verdwijnt en het dus in feite niet eens meer uitmaakt of je een man of een vrouw bent – die feestjes verpesten met hun zeurderige vragen.

Een andere aanpak is die van ongebreidelde hoop op licht in de duisternis. De filosoof die probeert om tegen de klippen op toch een optimistische, lichte kijk op het leven te houden, heeft door dat zaniken snel gaat vervelen en bovendien verhindert dat je in april de zon überhaupt nog kan zien schijnen.

Deze instelling kan op weinig sympathie van de cynische filosoof rekenen. Die gunt een ander het licht in de ogen niet meer en zegt: het leven is nou eenmaal een gruwelijke aangelegenheid en wie dat niet inziet is naïef.

Zulke zuurpruimen zullen nooit gelukkig worden. Het enige dat ik ze zou willen voorleggen is een citaat van de dichter J.C. van Schagen, waarin hij op een prachtige en fundamenteel on-naïeve manier laat zien hoe je je staande kunt houden in het geweld van hollandse winters.

‘een mens wordt wakker
en neemt, starend in de nacht
een slokje karnemelk’

Dit eerste nummer van De Filosoof in het nieuwe academisch jaar kondigt een hoofdredacteurs-wissel aan.

Ik wil Hannah Schimmel, aftredend hoofdredacteur, graag bedanken voor alles wat ze vorig jaar (en natuurlijk alle jaren daarvoor) voor De Filosoof heeft

In dit nummer:

- 2 Jaaroverzicht Medezeggenschap
- 3 Irritatie-tv
- 4 Socrates had eerder dood ontmoeten
- 6 De Romantiek voorbij?
- 7 Column: Sneu Poesje
- 8 Erkenning en Redistributie
- 9 Dialoog Fraser-Honneth
- 10 "Have a Nice Overseas Experience!"
- 12 Een reactie van het Opleidingsbestuur
- 14 Even voorstellen: het nieuwe FUF-bestuur (& -Activiteiten)
- 16 Herfstlogigram

gedaan en ook voor het vertrouwen dat ze in me gesteld heeft door me als nieuwe hoofdredacteur te benoemen.

Het heeft even geduurd voor deze Filosoof er was, maar het lange wachten wordt nu beloond. Nestel je voor de open haard (of bij gebrek daaraan voor de cv) met een beker warme chocolademelk onder handbereik en laat De Filosoof licht brengen in het donker.

Anne Becking is de nieuwe hoofdredacteur van De Filosoof.

*How oft when men are at the point of death / Have they been merry! which their keepers call
A lightning before death: O! how may I / Call this a lightning? O my love! my wife!
Death, that hath suck'd the honey of thy breath, / Hath had no power yet upon thy beauty:
Thou art not conquer'd; beauty's ensign yet / Is crimson in thy lips and in thy cheeks,
And death's pale flag is not advanced there. (Shakespeare, "Romeo & Juliet")*

De volgende Filosoof zal als thema hebben:

LIEFDE & ANGST

Hierbij roepen wij iedereen op om zijn zielenroerselen naar ons op te sturen. Een analytisch betoog over de ontologische status van Verliefdheidsgevoelens, een fenomenologische verhandeling over Angst voor Postzegels of een nieuwe kijk op Heideggers Angstbegrip? Overall is ruimte voor.

Deadline: 14 januari

Jaaroverzicht Medezeggenschap

Vanwege het superdikke, toffe en herfstige van deze Filosoof en de zekere samenhang met het verlate uitkomen ervan nu pas de publicatie van het medezeggenschaps-jaaroverzicht van Irene Conradie.

Door Irene Conradie

Het afgelopen jaar heb ik als studentlid in het Faculteitsbestuur van onze faculteit en in het bestuur van het StudentenParlement gezeten. Mijn jaar zit er bijna op en ik wil graag een overzicht geven van de belangrijkste gebeurtenissen en een vooruitblik bieden op het volgend jaar.

GEBEURTENISSEN VAN HET AFGELOPEN JAAR

Er is op allerlei gebieden van alles besproken, besloten en gedaan. Hier kan ik alleen ingaan op een aantal van de grootste veranderingen.

Bestuurlijke Vernieuwing: Sinds dit jaar is de formele structuur van onze faculteit sterk veranderd. Het College van Bestuur heeft met de invoering van de Bestuurlijke Vernieuwing geprobeerd de universiteit centraler te organiseren door het aantal faculteiten terug te brengen naar zeven. Voor Wijsbegeerte betekent dit dat wij niet langer een zelfstandige faculteit zijn, maar een subfaculteit als onderdeel van de faculteit Geesteswetenschappen. Samen met de subfaculteiten Letteren en Godgeleerdheid vormen we één faculteit met een afgestemd beleid en binnenkort een gezamenlijk facultair reglement waarin taken en bevoegdheden van de faculteit en de subfaculteiten worden verdeeld en vastgelegd.

LA&S: Dit jaar is er hard gewerkt aan het opzetten van de nieuwe studie Liberal Arts & Sciences. De opleiding is in september van start gegaan als een brede bachelor die een combinatie van alfa, bèta en gamma biedt. Wijsbegeerte is penvoerder van de nieuwe opleiding (net zoals ze nu penvoerder is van CKI) en daarmee krijgen we er extra studenten en staf bij.

Printbeleid: Het printgebruik onder studenten bleek door de jaren heen onredelijk hoog te zijn opgelopen en de faculteit wilde de mogelijkheid om gratis te printen voor studenten definitief stoppen. Op advies van de Faculteitsraad is dit omgezet in een printquotum. Elke student mag tot een bepaalde limiet per jaar gratis printen op kosten van de faculteit; als het quotum is verbruikt zal moeten worden betaald. Als gevolg van bezuinigingen door de faculteit is de hoogte van het

quotum lager uitgevallen dan de studenten hadden gehoopt. Het printquotum zal zo snel mogelijk worden ingevoerd.

Huisvesting: Vorige zomer zijn we verhuisd van de vierde verdieping naar de eerste en de begane grond. Dit zou een eerste fase van een uitgebreidere verhuizing zijn, maar die plannen zijn veranderd. Het College van Bestuur heeft grote plannen voor de huisvesting van faculteiten en studenten op de Uithof. Dit betekent dat Wijsbegeerte over twee tot drie jaar zal verhuizen van het Bestuursgebouw naar het Van Unnik en daar samen met Godgeleerdheid onderwijsvoorzieningen zal delen.

Project Vakevaluatie: Sinds dit jaar is vanuit de studenten een project van start gegaan voor het evalueren van eerstejaarsvakken bij CKI en filosofie. Dit project (eerder bekend als Erna-COMMIT) heeft als doel om tot betere inhoudelijke aanbevelingen voor vakken te komen door middel van begeleide gesprekken tussen eerstejaarsstudenten en de docent. Dit gebeurt als aanvulling op de schriftelijke evaluaties. Project Vakevaluatie is nu overgedragen aan de studentleden van de OC's, die er volgend jaar mee verder zullen gaan.

StudentenParlement: Het StudentenParlement had begin dit jaar moeite om de boel weer goed op poten te krijgen, maar heeft in de loop van het jaar toch het een en ander bereikt en opgezet. Als bestuur hebben we geprobeerd de studentenmedezeggenschap op deze faculteit te coördineren en studenten in de medezeggenschap te ondersteunen. Bovendien is er getracht een aanspreekpunt te worden voor studenten over actuele onderwijs- en faculteitzaken. Dat zal ook voor komend jaar ons uitgangspunt blijven en ik heb er alle vertrouwen in dat onze opvolgers van het StuPar-bestuur Raoul Bos (WIJS), Fieke Boschman (CKI) en Janne Willems (CKI) zich hiervoor zullen inzetten.

VOORUITBLIK

En volgend jaar, wat zal er dan op de agenda staan? Hier een paar zaken die waarschijnlijk een belangrijke rol zullen gaan spelen.

Graduate School: Naar Angelsaksisch model moet er een (universiteitsbrede) Graduate School komen waarin studenten van researchmasters en AiO's worden ondergebracht. Ideeën hierover gingen dit jaar al rond, maar concrete plannen zullen pas volgend jaar worden besproken. Wie bepaalt de vorm en inhoud van het onderwijs: het bestuur van de Graduate School, het eigen onderwijsinstituut of het eigen onderzoeksinstituut? Zal deze constructie op termijn de status van AiO's gaan veranderen?

BaMa: Dit is een doorlopend proces dat ook volgend jaar weer gevolgd moet worden. Hoe moet men omgaan met intensief onderwijs? Hoe zorg je ervoor dat tutoraat en portfolio goed lopen? Bij BaMa hoort ook de invoering van timesteps voor betere afstemming van onderwijstijden tussen faculteiten onderling. Met dit laatste begint volgend jaar een aantal faculteiten, waaronder Wijsbegeerte, alvast op vrijwillige basis.

Bestuurlijke Vernieuwing: Hoewel we officieel al midden in de faculteit Geesteswetenschappen zitten, is er nog geen facultair reglement goedgekeurd. Hoe zal het facultair reglement eruit komen te zien en wat zal dat betekenen voor de zeggenschap en medezeggenschap op de subfaculteiten? Vervolgens moet er ook daadwerkelijk meer worden samengewerkt met de andere subfaculteiten, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs en onderzoek.

Studiepuntfianciering: Ook dit is een universiteitsbreed proces dat past binnen de trend om faculteiten meer efficiënt te laten werken en af te rekenen op meetbare resultaten. In het huidige financieringssysteem krijgen faculteiten geld voor het aantal studenten dat afstudeert en voor het aantal bij hen ingeschreven studenten. Nadeel hiervan is dat faculteiten jaren moeten wachten op hun geld en daarnaast geen goed inzicht hebben in welke vakken relatief veel of weinig opleveren. In het nieuwe systeem krijgen faculteiten geld voor studiepunten die zijn behaald aan hun faculteit (ongeacht of dit eigen studenten zijn of studenten van een andere faculteit). Studenten die alleen een vak volgen maar het niet halen leveren dus niets op, terwijl wel onderwijskosten worden gemaakt. Wijsbegeerte heeft al jaren een laag rendement op behaalde studiepunten en de overgang naar studiepuntfianciering zou dus vergaande financiële gevolgen kunnen hebben. Een mogelijke oplossing is het aanmoedigen van minors, waarbij

IRRITATIE-TV: BOILING POINTS (MTV)

Leuk: mensen net zolang tergen, tarten, sarren tot ze het kookpunt bereiken en dan roepen dat het voor een tv-programma is. Het blijkt al een eeuwenoud idee te zijn.

Waar wijlen Ralph Inbar ophield, gaat MTV door. Dat zagen wel al in Punk'd, waarin het temperament van nietsvermoedende popsterren en acteurs in het genre Pink en Jessica Simpson op de proef werd gesteld. Maar nu wordt normale mensen het bloed onder de nagels vandaan gehaald en wordt er gekeken hoe ver je kunt gaan met het tergen van mensen aan loketten, aangaande het wachten in rijen, het verlenen van service, etc. Wat de makers doen, is eigenlijk dus gewoon lopen etteren, net zolang tot iemand uit zijn vel springt en de zaak wil gaan verbouwen. Op dat moment komt er een camera te voorschijn

met 'Hahaha you're on MTV', dat werk.

Het ergeren van mensen is geen nieuw verschijnsel. Het gebeurt al sinds Socrates, die ook al mensen liep te sarren met zijn irritante vragen. Dat ging dan in de trant van 'Maar wat is eerlijkheid Apouledopulos?' 'Eh... als je de waarheid spreekt dan ben je eerlijk.' 'Oh, dus eerlijkheid is de waarheid zeggen, slim van je Apouledopulos. En wat is dan de waarheid?' Net zolang tot mensen het helemaal gehad hadden met Socrates en ze hem een spreekwoordelijke kogel door z'n kop wilden jagen. En dan kwam er een camera te voorschijn: 'Hahaha your're in Plato!' Socrates is dan ook niet voor niets één van de makers van Boiling points. 'Ik zat met Plato backstage bij de MTV Awards te praten over nieuwe ideeën en ik weet natuurlijk als geen ander hoe je mensen in een staat van, wat ik dan altijd noem, 'totale aporeia' kan krijgen. Je weet, Plato is altijd geïnteresseerd in ideeën, dus we zijn een pilot gaan maken en raakten gaandeweg steeds verder ver-

wijderd van de filosofie en gingen steeds meer richting etteren en irriteren.' Socrates vindt het wel jammer dat het irriteren altijd ophoudt als het slachtoffer fysiek wil worden: 'Het blijft toch platonisch.' In Amerika is Boiling points al een groot succes. 'Je ziet nu ook dat mensen elkaar steeds meer gaan ergeren, wat een goede zaak is, vind ik. Er wordt al genoeg omwille van de lieve vrede vriendelijk tegen elkaar gedaan. Het is goed als practical jokes steeds verder gaan, net zo lang tot iemand echt een keer een kogel door de kop wordt gejaagd, wat natuurlijk het ultieme boiling point zou zijn. We hebben eerst een proefaflevering laten zien in het Oude Griekenland. Dat was helemaal bijzonder, omdat ze daar nog nooit televisie hadden gezien, dus ze vonden het geweldig. We hebben ze wel eerst heel lang laten wachten waardoor iedereen echt pissed was toen het uiteindelijk begon.'

VPRO Gids/Ronald Snijders

---

studenten van andere faculteiten bij de faculteit Wijsbegeerte voor een aantal vakken studiepunten halen en de faculteit zo extra inkomsten opleveren.

BSA: Bindend Studie Advies is een soort trend aan het worden. Het stelt opleidingen in staat om studenten na een bepaalde termijn, vaak na hun eerste jaar, voor hun verdere studie te weigeren als zij niet genoeg studiepunten hebben behaald. Slechts een paar studies mogen al met BSA experimenteren, maar de meeste opleidingen staan er positief tegenover. Daarbij is het zo dat je als opleiding niet wilt dat studenten die in Groningen of Nijmegen niet genoeg presteerden en door BSA zijn gestopt,

het nu maar in Utrecht komen proberen, omdat jij ze niet kunt wegsturen. Bij Wijsbegeerte wordt nu gekeken of BSA ook iets voor ons zou zijn. Gezien ons lage rendement zou het als een aantrekkelijk middel kunnen worden gezien om studenten tot betere prestaties te krijgen. Zo'n maatregel moet dan wel vergezeld gaan van goede begeleiding van de studenten.

Er staat dus nog van alles te gebeuren volgend jaar. Ik ga nu genieten van de zomer, ik hoop dat iedereen dat ook kan doen en ik wens al mijn opvolgers in de medezeggenschap veel succes komend jaar!

Socrates had eerder dood ontmoeten

De uitslag van het grote haat/liefde onderzoek

Van onze redactie

Wat maakt een filosoof tot een goede filosoof? Over deze vraag lopen de meningen sterk uiteen. De vraag echter, wat een filosoof tot een geliefde filosoof maakt, blijkt verrassend makkelijk te beantwoorden. Degene die een filosoof 'liefheeft', bewondert hem dan wel haar negen van de tien keer om tentoongespreide denkbepelden. Ook het haten (hoewel dat wellicht een te sterk woord is; de ondervragden hebben zich bijna allemaal uiterst genuanceerde mensen getoond) van een filosoof heeft meestal een eenduidige oorzaak: men is het niet met de ongelukkige eens. Overigens dient hierbij wel opgemerkt te worden dat deze bevindingen wellicht wat gekleurd zijn: studenten die wisten te melden Albert Visser innig lief te hebben omwille van zijn spectaculaire haardos & hoed zijn stante pede van deelname uitgesloten

MEEST GELIEFD:

1. (13 stemmen): **Nietzsche**
2. (12): **Wittgenstein**
3. (9): **Spinoza**
4. (8): Kant
5. (5): Adorno (waarvan 1 stem voor Horkheimer & Adorno)
6. (3): Aristoteles, Dennett, Hegel, Hume, Hobbes, McDowell, Schopenhauer en Taylor
7. (2): Berkeley, Descartes, Epicurus, Heraclitus, James, Plato, Rorty, Russell, Sartre, en Seneca
8. (1): Bruno, Campbell, Foucault, Van Fraassen, Heidegger, Herder, Kierkegaard, Leibniz, Marx, Plessner, Plotinus, Rousseau, Schapiro, Scruton, Velleman, Zeno (van de paradoxen), Mill en Rawls

MEEST GEHAAT:

1. (10 stemmen): **Descartes**
2. (8): **Wittgenstein I**
3. (6): **Habermas en Heidegger**
4. (5): Carnap
5. (4): Kant
6. (3): Frege, Rorty, Tarski, Wittgenstein II en Sartre
7. (2): Thomas van Aquino, Grice, Nussbaum, Hegel, Plato, Putnam, Rawls, Russell en Leibniz
8. (1): Aristoteles, Dennett, Derrida, Fichte, Fourier, Fukuyama, McDowell, Mill, Nietzsche, Parmenides, Popper, Schopenhauer, Scruton, Searle en Skinner. Ook de groepen 'alle ethici' en 'Duitse idealisten' kregen ieder één stem.

HERSENSLIJPER: ZOEK DE JUISTE FILOSOOF BIJ DE UITSPRAAK

Trek hier je eigen lijn!

- 1 Mijn stellingen zijn verhelderend omdat hij die me begrijpt, tenslotte erkent dat ze onzinnig zijn, als hij door middel van mijn stellingen – er op – boven ze uit geklommen is.
- 2 Homerus verdient het van de concoursen verdreven en afgeranseld te worden en Archilochus van hetzelfde laken een pak.
- 3 ‘But to be hanged – is that unbearable?’ Well, whenever one feels that it is reasonable, he goes and hangs himself.
- 4 Elke gebeurtenis is een mist van druppels.
- 5 Maar ken jij, buiten de echte wijsbegeerte, één andere levenswijze die neerziet op politieke leidersposten?
- 6 Geluk is dus duidelijk iets volkomens dat op zichzelf volstaat: het is het doel van ons handelen.
- 7 Het is gemakkelijk confirmaties, of verificaties, voor bijna elke theorie te vinden, als wij maar moeite doen ernaar te zoeken.
- 8 Ik weet niet of ik u moet bezighouden met de overpeinzingen waarmee ik daar begon; deze zijn namelijk zó abstract en zó ongewoon dat ze wellicht niet naar ieders smaak zullen zijn.
- 9 Maar terwijl ze trachtten aan te tonen dat de natuur niets vergeefs doet (dat wil zeggen: wat niet ten voordele van de mensen is), schijnen ze niets anders te hebben aangetoond dan dat de natuur en de goden even krankzinnig zijn als de mensen.
- 10 Someone can have sympathy for me but still my pain always belongs to me and his sympathy to him.
- 11 Cut the pie any way you like, ‘meanings’ just ain’t in the head!
- 12 Justice is the first virtue of social institutions, as truth is of systems of thought.
- 13 For clear thinking, in many diverse directions, the habit of keeping propositional functions sharply separated from propositions is of the utmost importance, and the failure to do so in the past has been a disgrace to philosophy.
- 14 Nu meen ik tenslotte begrepen te hebben waarom de mens het gelukkigste levende wezen is, en dus alle bewondering waardig, en welke positie hem in de ordening van het heelal is toebedeeld; een positie die hem niet alleen niet de dieren, maar ook de sterren en de buitenwereldse geesten mogen benijden.
- 15 The truth-conditions for “S(a)” are fixed.
- 16 Mijn levensmotto op een t-shirt? ‘Brand het cartesiaanse theater af!’
- 17 De mens is niets dan wat hij van zichzelf maakt.

DESCARTES

PUTNAM

PLATO

**WITTGENSTEIN
RUSSELL**

DENNETT

HERACLITUS

CARNAP

DELEUZE

PICO DELLA MIRANDOLA

SARTRE

ARISTOTELES

POPPER

SPINOZA

**FREGE
EPICTETUS**

RAWLS

De Romantiek voorbij?

Maarten Doorman, "De romantische orde", uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam, 2004 / ISBN 9035126289 / 17,95.

Door Winnifred Jelier

Dat de teugels binnen de filosofie af en toe ook weer wat gevierd mogen worden, laat Maarten Doorman zien met zijn nieuwe boek De romantische orde. In dit boek geeft Doorman een brede analyse van het begrip 'romantiek' door historische, literaire, individuele en politieke aspecten ervan te belichten. Met de titel verwijst hij naar Foucaults epistèmè: een bepaalde manier van spreken en denken die gefundeerd kan worden in een ermee corresponderende historische periode.

Doorman wil zich echter ook van Foucault onderscheiden door het begrip niet in te zetten voor de analyse van macht, beheersing en uitsluiting. Doorman beoogt met zijn boek aan te tonen dat de traditionele tegenstelling tussen de Verlichting en de romantiek geforceerd is: 'Grondtrekken van de romantiek als de opkomst van de verbeelding, het organische denken, aandacht voor het gevoel, bewondering voor de natuur en de notie van originaliteit zijn reeds vanaf halverwege de achttiende eeuw aan te wijzen.'

Tegelijkertijd wil Doorman rekenenschap geven van de nauwe verstrengeling tussen beide: 'Maar tegelijkertijd komen zoveel van die grondtrekken in het laatste decennium van de achttiende eeuw bij elkaar in enkele aanvankelijk vooral literaire kringen in Duitsland en Engeland, en grijpt de invloed van hun opvattingen vervolgens zo snel om zich heen, in andere domeinen en in andere landen, dat die breukgedachte minder onzinnig is dan het geijkte verzet ertegen suggereert.' Dit boek van Doorman valt dan ook niet te onderschatten: de auteur stelt zich als doel de doorwerkingen van de romantische orde te omschrijven. Hiermee getuigt hij van groot doorzettingsvermogen. Vanwege zijn inzet ziet Doorman in dat hij noodzakelijkerwijs tekort zal schieten: welomschreven definities blijven altijd beperkend. Daarnaast besluit Doorman dat hij het onderwerp van religie nauwelijks zal aansnijden en dat ook de natuur in mindere mate behandeld zal worden.

Romantiek associëren we doorgaans met de romantische ervaring: een wandeling door het bos, diner bij kaarslicht. Dergelijke voorstellingen van romantiek zijn cliché geworden. De romantiek is ten prooi gevallen aan commercialisering. We proeven niet langer als een jonge Novalis de ruwe natuur, omdat we in een tijd leven waarin bossen gecultiveerd worden, parkeerplaatsen en franchises ons verwelkomen en we bovendien állemaal gaan. We kunnen ons daarom afvragen wat er overblijft van het begrip 'romantiek' als het is uitgebuit ten behoeve van een betere marktwerking. Deze afkeer lijkt Doorman extra gestimuleerd te hebben om door te gaan met schrijven. De romantische ervaring is iets om te hervinden: misschien niet in het aangeplante bos, maar toch tenminste ergens anders. Een van de eerste aspecten die de romantische ervaring kenmerken is de persoonlijke overgave, een zelfoverstijgend aspect. De ervaring

'Zonder kritiek is vernieuwing niet mogelijk en verliest originaliteit zijn betekenis, originaliteit die de kern uitmaakt van het romantisch kunstenaarschap.'

dat men zichzelf hervindt: 'door Rousseau reeds la grande affaire de la vie genoemd.' Tevens is dit aspect negatief op te vatten. We vinden het terug in de overmoedige houding van de verliefde. Op basis van de persoonlijke overgave wordt Don Quichote de la Mancha geridiculiseerd door zijn omgeving: zijn overgave aan de verbeelding voeren hem door krankzinnige avonturen die vooral in zijn hoofd avontuurlijk zijn. Als een malloot, en niet zozeer als held, jaagt hij de windmolens na.

Naast de romantische ervaring als persoonlijke zelfoverstijging treffen we in de jaren zestig een vreemd fenomeen. Er werd gesproken van een gezamenlijke, massale beleving van spiritualiteit die vreemd was aan de op het individu gefixeerde romantiek. 'Bij Woodstock manifesteerde zich dit massale drugsgebruik niet zozeer in een uitzinnige, bacchantische roes: de door vrije liefde toegedane, naar de natuur te

rug verlangende, spirituele jongeren ontspannen zich eerder.' Een hele generatie was doordrongen met de overtuiging dat een andere, betere wereld mogelijk was.

Naast de romantische ervaring is romantiek ook terug te vinden in 'de gedachte dat wetenschap een vorm van afkeurenswaardige beheersing van de natuur is'. Ondanks de oppervlakkige tegenstelling staan wetenschap en romantiek op gespannen voet. De tegenstelling ligt volgens Doorman 'ten grondslag aan verschillende, zo niet de meeste tradities van wetenschapskritiek. Ze variëren van een onuitroeibare populaire afkeer van wetenschap en techniek, zoals die zich tot op heden in new age en andere spirituele stromingen aftekent, en in het dagelijks leven, in alternatieve geneeswijzen, in films, literatuur, in studiekeuze, tot aan de meest verschillende filosofische aanvallen op techniek en wetenschap, waarin de kritiek wordt verantwoord. De belangrijkste van die filosofische aanvallen uit de afgelopen zestig jaar bestaan uit de vergaande scepsis bij de Frankfurter Schule jegens de rol van de wetenschap, uit Heideggers Daseinsanalyse en uit diens toenemende kritiek op 'de techniek.' Hierbij mogen natuurlijk Adorno en Horkheimer met hun

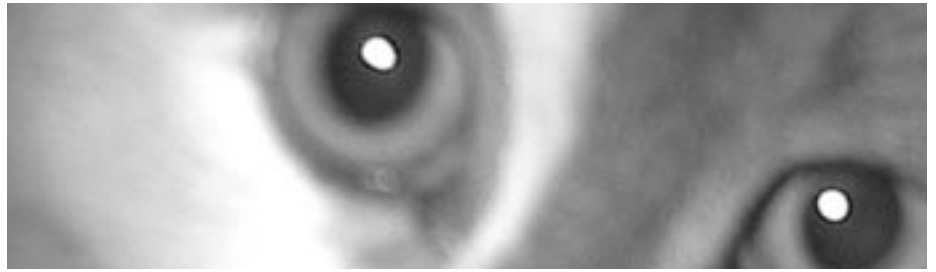
Dialektik der Aufklärung niet vergeten worden. De romantiek kenmerkt zich tegenover de wetenschap door het vooropstellen van authenticiteit en originaliteit. Het

oorspronkelijkheidsdenken is dan ook datgene waarmee de 'geniale' wetenschapper zich karakteriseert. Niet toevallig luidt een citaat van Einstein: 'I don't believe in mathematics.' En een ander: 'Imagination is more important than knowledge.'

Van een andere, maar toch ook weer overeenkomstige orde is de romantiek als kunststroming. Wederom staan de kenmerken van originaliteit en scheppingskracht voorop. In de loop van de negentiende eeuw betekende dit dat de kunstenaar zijn identiteit ten dele ontleende aan zijn minachting voor de burger. De kunstenaar stond vooral buiten de maatschappij. Als criticus, als spiegel, maar ook als verworpen, als verstotene. We zien dat de kunstenaar moedig is, maar lijdt. Dat hij een arrogantie ten toon spreidt die tevens zijn tragiek vormt: een bohème. De kunstenaar had daarmee ook een typische levensstijl. In het romantische onderscheidde hij

zich ook: een reiziger, een vrijgevochtene. Later verandert dit: de kunstenaar wil in het 'gewone leven' staan. Betrokkenheid en idealisering van het alledaagse leven prevaleren. Blandden we hiermee in een crisis? Een oplossend onderscheid tussen hoge en lage cultuur? 'Deze romantische identificatie met de gemeenschap loopt vooruit op de latere slechting van het onderscheid tussen hoog en laag, alleen staat de bewondering voor de hedendaagse commerciële en gestandaardiseerde massacultuur diametraal tegenover de spirituele aspiraties van de romantiek, met haar verlangen naar het metafysische en haar gerichtheid bovendien op individualiteit en verschil.' Een droevig toekomstbeeld: 'Zonder kritiek is vernieuwing niet mogelijk en verliest originaliteit zijn betekenis, originaliteit die de kern uitmaakt van het romantisch kunstenaarschap.' De analyse van Doorman roept de vraag op of de romantiek als epistèmè voorbij is. 'Is er zo bezien sprake van een crisis, van een revolutie misschien zelfs, die in omvang veel weg heeft van de opkomst van de romantiek? Wisselt de ene orde de andere af en zijn wij hier in deze verwarrende jaren getuige van?' Deze vraag vormt tegelijkertijd een dreiging waar Doorman gedurende het hele boek naar verwijst. Op ironische toon schrijft hij in het slot: 'Niet meer verlamd door een loodzware geschiedenis zou men vrolijk en onschuldig uit het verleden kunnen plukken wat men wilde, vervuld van postmoderne en postromantische luchtigheid.'

De romantische orde van Maarten Doorman vormt een rijke stroom van gedachten en herinneringen. Dat is niet alleen van tijd tot tijd inspirerend, maar ook in niet onbelangrijke mate ergerniswekkend. Ondanks de moedige opzet van het boek, mist het werk een duidelijke structuur en opbouw. De argumentatie van Doorman heeft iets van de hagelschotmethode: Doorman raapt zijn gedachten bijeen en strooit die over de lezer uit in de hoop dat ze ergens doel treffen. Dat is jammer, want volgens mij had dat niet hoeven. In plaats van van associatie naar associatie te springen, had de auteur ook best wat meer moeite kunnen doen om meer betogend te werk te gaan. Nu krijg je als lezer af en toe de indruk dat filosofie bedrijven een zweverige bezigheid is, misschien wel onder het mom van het koesteren van de romantische ervaring. Desondanks is *De romantische orde* zeker het lezen waard, al ware het maar ter afwisseling van het bedrijven van 'strengewetenschap'.

Vanaf heden in De Filosoof: een column van Sneu Poesje!

COKE! HOEREN!

Valt er nog iets te zeggen over Theo van Gogh en Mohammed Bouyeri, behalve dan dat de laatste de eerste vermoord heeft? Misschien dit. Geweld kan wel degelijk een oplossing zijn. Als je vindt dat de profeet niet beledigd dient te worden, en dat het jouw taak is om voor Allah op te komen, is geweld een legitieme optie. Het zijn de vooronderstellingen waar het hier om gaat.

Het ene uitgangspunt is de van oudsher 'anarcho-liberale' Nederlandse houding die het mogelijk maakt dat een dikke, coke snuivende kettingroker smakeloze datingprogramma's kan presenteren. Dezelfde houding creëert een samenleving waarbinnen prostitutie, porno en grove humor dan misschien niet altijd gewaardeerd, maar in ieder geval getolereerd worden. Je hóeft niet naar de hoeren in Nederland. Maar als je wilt, kan het wel. Ik onderschrijf net als zoveel Nederlanders deze anarcho-liberale visie. Noem me ouderwets, maar ik woon graag in een land waar cabaretiers kunnen voordoen hoe ze de koningin in de kont neuken. En daar hoort natuurlijk ook bij dat je heilige boeken belachelijk kan maken (de Bijbel, Koran, de Avonden).

Een moslimfundamentalist (mofu) ziet dat anders. Hij ziet de humor niet in van de columns van Van Gogh. Hij weigert te leven in een land waar moslims beledigd kunnen worden. We kunnen redelijkerwijs niet van hem verwachten dat hij er privé de mening op na houdt dat de Koran heilig is en dat dus ongelovige varkens er met hun poten van af moeten blijven, terwijl hij publiek niet naar deze opvatting handelt. De opvattingen van de anarcho-liberaal en de mofu verdagen elkaar niet. En tenminste één van de twee moet dus sneuvelen.

Dit laat natuurlijk de mogelijkheid open dat je je als moslim (mo) kan ergeren aan Van Gogh, zonder dat je tot geweld overgaat. En dat is prima. De SGP ergert zich al jaren. Het probleem ont-

staat pas als de mo besluit dat een belediging aan het adres van de Profeet (Mo) niet ongestraft mag blijven. De mo wordt dan een mofu.

Je kan het standpunt van de mofu niet loskoppelen van de manier om voor dat standpunt op te komen. Ik signaleer een tendens om enerzijds het eens te willen zijn met de woede die tot de moord leidde ("je mag Mo niet ongestraft beledigen"), en anderzijds niet de consequentie te willen aanvaarden dat dan de enige juiste conclusie is dat de moord op Van Gogh gerechtvaardigd is. Zo stelt onze eigen Universiteitsleraar Herman Philipse in een overigens zeer genuanceerde reactie in het U-Blad van 4 november "Wat je aanvalt zijn opvattingen, niet mensen". Maar dat is dus niet zo. Als je het eens bent met de kritiek van de mofu's, moet je ook de consequentie accepteren, namelijk moord (en martelaarschap, 72 maagden etcetera etcetera). Ben je het daar niet mee eens, dan betekent dat een positie die zich niet verdraagt met die van de mofu. Ófwel we zijn van mening dat beledigingen aan Mo's adres (en onderbroekreclames, en alcohol in bars) verboden moeten worden, ófwel we vinden dat ze toegestaan moeten worden. Dat kan niet allebei.

We moeten tot de conclusie komen dat we het gewoon niet eens zijn. De manier waarop we het anarcho-liberalisme vervolgens willen verdedigen ligt daarmee overigens nog geheel open. Mijn vermoeden is dat het negeren van mofu's en gunstige randvoorwaarden scheppen voor mo's beter werkt dan 'harde maatregelen', wat dat ook moge betekenen. Maar dit heeft met tolerantie niets van doen. Er kan er maar één gelijk krijgen, en dus wordt het tijd dat we de mythe van neutraliteit overboord kieperen.

Niet de rechtsstaat of vrijheid van meningsuiting zijn hier in het geding, maar porno, grove humor en drugs. Dát zijn de waarden waar we voor moeten strijden. En met Theo van Gogh hebben we er een eigen martelaar bij.

Reacties? sneupoese@hotmail.com

Erkenning en Redistributie

Door Dirk-Jan van Vliet

Op woensdag 9 juni vond er in Utrecht een symposium plaats met de titel: "Recognition, Redistribution, and the Future of Critical Social Theory." Het symposium draaide rond de publicatie van een boek van Nancy Fraser en Axel Honneth met de titel "Redistribution or Recognition?: A Political-Philosophical Exchange." In dit boek leggen de schrijvers hun positie uit die zij innemen binnen het debat over de relatie tussen erkenning en redistributie. Onder andere Bert van den Brink en Joel Anderson hebben bij deze gelegenheid een lezing gegeven. Nancy Fraser was aanwezig om hierop commentaar te kunnen geven.

De aan onze faculteit docerende Joel Anderson heeft naar aanleiding van dit symposium het artikel "Claims to Recognition: When Do Expressions of Suffering Deserve Uptake?" geschreven. Dit paper bestaat uit twee delen. In het eerste deel probeert Anderson heel kort de positie van Fraser en Honneth weer te geven, zoals deze wordt gepresenteerd in het verschenen boek. In het tweede deel belicht hij een specifiek meningsverschil tussen de schrijvers en werkt hij dit uit in een dialoog tussen twee fictieve personen die hij respectievelijk 'Fraser' en 'Honneth' noemt. Met deze dialoog probeert hij een objectieve weergave te geven van elk van deze posities en duidelijk te maken waarin Fraser en Honneth precies van elkaar verschillen. Van het eerste gedeelte van Anderson's tekst zal ik een korte samenvatting geven en daaropvolgend zal de dialoog hier integraal worden afgedrukt.

Honneth en Fraser zijn het met elkaar eens dat uit de 'politics of identity' – de stroming die, kort gezegd, bepaalde onderdrukte minderheidsgroepen als zodanig probeert te identificeren en vervolgens tracht deze groepen als minderheden te erkennen – bepaalde problemen zijn voortgevloeid. Vanwege de 'politics of identity' zijn er allerlei verschillende categorieën ontstaan, zoals ras, etniciteit, geslacht, gaardheid, klasse, leeftijd, handicap en nog vele meer.

Die categorieën hebben een groot aantal verschillende minderheidsgroepen hebben opgeleverd (zwarten, vrouwen, homo's) die allen vragen om erkenning. Een dergelijk arsenaal aan categorieën met het daarbij behorende geheel aan verschillende minderheidsgroepen is een logisch en terecht gevolg van de 'politics of identity'. De vraag om erkenning vanuit deze groepen is al evenzeer terecht. Elke minderheidsgroep heeft immers recht op erkenning. De hoeveelheid categorieën van minderheidsgroepen is echter te groot geworden, waardoor de zinvolheid van een dergelijke aanpak – het toebedelen van erkenning aan bepaalde groepen – in twijfel is getrokken.

Fraser stelt voor om dit idee van 'politics of identity' achter ons te laten en de kwestie van redistributie, samen met het punt van erkenning, weer mee te nemen binnen kritische sociale theorie. Om dit te doen spreekt Fraser van een zogenaamde 'two-dimensional conception of capitalist society'. De eerste dimensie is economisch en de tweede cultureel van aard. Bij de onderdrukking van bepaalde groepen binnen een gegeven kapitalistische samenleving is er binnen de eerste dimensie sprake van 'class stratification' en binnen de tweede dimensie van 'status hierarchy'. Elk van deze vormen van onderdrukking correspondeert met een eigen vorm van onrechtvaardigheid. 'Class stratification'

'Elke minderheidsgroep heeft recht op erkenning. De hoeveelheid categorieën van minderheidsgroepen is echter te groot geworden, waardoor de zinvolheid van het toebedelen van erkenning aan bepaalde groepen in twijfel is getrokken'

correspondeert met de verkeerde distributie en 'status hierarchy' correspondeert met gebrek aan erkenning. Volgens Fraser zijn de effecten van deze vormen van onderdrukking moreel gezien hetzelfde. In alle gevallen wordt het namelijk moeilijk of zelfs onmogelijk voor een individu om op een gelijkwaardige manier te participeren in sociale interactie. Om ervoor te zor-

gen dat elk individu op een gelijkwaardige manier kan participeren is er echter voor beide vormen van onderdrukking een eigen manier nodig om gelijkwaardige participatie te bewerkstelligen. Om verkeerde distributie tegen te gaan zal het economische systeem geherstructureerd moeten worden, en om het gebrek aan erkenning op te lossen zal er een verandering moeten komen in de geïnstitutionaliseerde patronen van culturele waarde.

Honneth heeft voor erkenning echter een meer fundamentele rol weggelegd dan Fraser. Bij Honneth is er sprake van drie verschillende vormen van 'praktische Selbstverhältnis' welke essentieel zijn voor het persoon-zijn. Dit persoon-zijn kan, volgens Honneth op drie manieren beschadigd worden zodra mensen gemeen of onrechtvaardig worden behandeld. Ten eerste kan het zelfvertrouwen van iemand teniet gedaan worden door bijvoorbeeld verkrachting of martelingen, ten tweede kan iemand van zijn zelfrespect beroofd worden als zij consequent gezien wordt als een ongelijke en ten derde kan iemands gevoel van waarde over zichzelf worden beschadigd als haar individuele prestaties worden gezien als waardeloos. Elk van deze drie vormen van 'Selbstverhältnis' heeft zijn eigen benodigdheden om vervuld te kunnen worden: voor zelfvertrouwen is er liefde en zorg nodig, voor zelfrespect wetten en rechten en voor gevoel van waarde over zichzelf moet iemand dingen kunnen bereiken in zijn leven. Een zo weinig mogelijk beschadigde 'Selbstverhältnis' en daarmee individuele autonomie, is pas te bereiken als een individu voldoende erkenning krijgt in alle drie de vormen van 'Selbstverhältnis'.

Volgens Honneth zou dit dan het uitgangspunt moeten zijn voor het creëren van een rechtvaardige samenleving.

Dit zijn grofweg de twee posities die Fraser en Honneth innemen in het debat. Er zijn allerlei

verschillende punten te noemen waarbij Fraser en Honneth het niet met elkaar eens zijn en een van die punten werkt Anderson verder uit in het nu volgende dialoog. De centrale vraag hierbij is of de uiteindelijke normatieve bron voor sociale kritiek gevonden moet worden in het lijden van individuen of in de visies van mensen over wat rechtvaardig is.

"HONNETH": If we look at the history of progressive movements for social transformation, we can see that oppressed groups were rarely motivated by simple self-interest but rather by a sense that they were being humiliated, insulted, and treated like animals. This is not simply a point about what motivates protest. It is more fundamentally an indication of how essential recognition is to human dignity and how deeply wrong it is to cause this sort of social suffering. My suggestion is to focus on painful experiences of misrecognition as the ultimate normative basis for social critique. This provides a way of meeting a key commitment of critical social theory in the Frankfurt School tradition: finding the normative basis for criticizing oppression within the experience of those who suffer the oppression. The felt suffering associated with misrecognition provides an excellent way of doing this.

FRASER": There are several points to make, but let me just start with the very idea of basing critique on "the nature of" anything, let alone on the nature of how "humans" experience humiliation. What sort of universal constants are these supposed to be? Haven't we given up long ago the idea of getting this sort of uniformity, or that such a project even makes sense? All we have to go on, in my view, are the normative standpoints that are, contingently, in circulation. These are what I can call the "folk paradigms of justice." Granted, they are not transhistorical, but that is not something we should want anyway. And we should not be afraid to rely on something contingent.

"HONNETH": I'm not making transcendental claims about unchanging constants. It is a central and explicit component of my theory that the specific form that claims to recognition take today have emerged historically. And it is conceivable that they might change. Also, I don't view whatever convergence there is among individuals regarding their claims to recognition as the results of human biology. It's not in our genes. It's part of the deep grammar of our social relations.

FRASER": It seems to me that you're alienating lots of potential allies unnecessarily. Why not just give it up?

"HONNETH": I have two reasons for sticking with the focus on experiences of misrecognition and not going in the direction of folk paradigms of justice. The first

is that I think we need a basis for saying which historical developments are to be welcomed and advocated, and that for this we need something that reaches beyond the current standards, in order precisely to provide a standpoint of some sort for assessing them (Um/An 282). But I'd rather focus on my second reason, not only because it is probably more palatable, but also because it has more directly to do with the issue of why I think we should focus on experiences of felt suffering. The point here is that any given articulation of concerns – any folk paradigm of justice – represents normative aspirations that have already become established. But if claims to justice can get off the ground, as it were, only if they are made within an already-articulated normative vocabulary, then there is a real possibility that these concerns will be ignored.

FRASER": Now I'm the one who sounds conservative! But where do you think the folk paradigms come from? They are articulations of concerns that bubble up out of the conflicts in which ordinary individuals find themselves. You're right that I don't want just any claim of being hurt to count as self-authorizing. There needs to be some filtering of these felt concerns before they deserve to play a role. But this is just reasonable. You know full well that there are plenty of demands for compensation and recognition that are just bogus. As I wrote in the book, "To stress the victim's subjective feelings of injury is to endanger the possibility of a democratic adjudication of justice claims." (p. 234, note 4). This ranges from the pernicious demands of the "National Association for the Advancement of White People to the trivial demands that golfers are subjected to discrimination if they can't take their golf clubs on airplanes. The fact that someone feels disrespected, doesn't establish normative standards unless the claims they ground are filtered or adjudicated by standards that are less subjective.

"HONNETH": Some skepticism is understandable. Clearly not every felt disrespect merits the conclusion that there is an injustice. But a balance needs to be found between, on the one hand, viewing claims of victimhood or suffering as incorrigible and self-authorizing and, on the other hand, refusing to take the suffering of others seriously. Because what counts as suffering is framed by our interpretive categories, there is always the real possibility that when claims to recognition appear to

have no merit it is not because someone is not a self-indulgent whiner but that we have failed to be open to a very real but unfamiliar form of suffering. The question is one of balance, between determinate adjudication (under conditions of limited resources and urgent needs) and openness to the transformative possibility that a questionable case evidences a form of suffering and a concomitant claim for recognition to which we ought to be open.

My worry is that it becomes hard to strike the appropriate balance unless one gives subjectively experienced suffering some foothold within critical social theory. And here I think there is something unhelpful about your skepticism, even hostility, regarding claims of subjectivity, felt suffering, and moral psychology. This bias against the subjective may reflect one too many political encounters with over-inflated and self-righteous claims to victimhood, but it leaves your approach potentially cut-off from the source of new critical insights.

This is the risk, as I see it, of relying exclusively on the folk paradigms. Your reluctance to make suffering central to her account makes your theory doubly abstract. First, it places the normative principles at a distance from felt suffering. The social reality engaged by your positive account – which "begins not with subjective experience, but with decentred discourses of social criticism" (207) – is an always already linguistified reality. But by making, the "depersonalized discursive formations" found in "folk paradigms of social justice" into the "empirical reference point" for her theory (207), you avoid the admittedly risky reliance of an exclusive focus on experienced suffering. But whereas I aim to focus on the point of contact between felt suffering and the articulation, in social movements, of those initially inchoate subjective experiences, your model is restricted to the domain of the already articulated.

FRASER": First of all, it's not clear to me why there is anything problematically abstract or detached about this approach. It is, granted, a bit removed from people's immediate experience, but, again: where do these folk paradigms come from? They are part of the web of political commitments, experiences, perceptions, feelings, traditions, expressions, etc. that provide as a whole the normative resources for critical social theory. Within any point in this web, one can challenge other perspectives. Artistic expressions can challenge

moral traditions; economic analyses can challenge political philosophy; etc. All I'm saying is that we should not privilege one particular source of normativity. So my skepticism is primarily aimed at foundationalist claims about there being some privileged vantage point from which to say what is just.

"HONNETH": OK, but in what you've actually written, you seem to view subjective expressions of suffering as untrustworthy – and not simply one perspective among others. But perhaps our disagreement here ultimately comes down to a difference of opinion over where the greatest risks lie: Are we more likely to go astray as critical theorists by trying to ground our critical perspective a bit more firmly or by relying on folk paradigms, with their greater variability? It seems to me that there are dangers in both cases. I just think that, under current conditions especially, with the Left on the defensive, the dangers of relying on folk paradigms are greater.

"FRASER": Perhaps we can take that up in the discussion. I want to raise another point about your focus on the subjectivity of suffering. It seems to me that there are actually forms of harm that are directly social and are not located in individuals' heads. Your model seems to mediate everything via the experience of individual subjects. But there seem to be forms of injury that are not ultimately psychological, such as harm to the fabric of interpersonal trust or the injury done to past generations when people refuse to acknowledge these wrongs. These are forms of harm or damage or injury even if they are not felt as such by any individual. Within my approach, these can easily be handled in terms of folk paradigms of justice, but you seem to be forced to make the point indirectly.

"HONNETH": Perhaps, but I'm not sure that it would actually be so hard to offer an indirect account, nor that it would come across as forced. After all, my focus on an individual's "practical relation-to-self" is connected with a deep and broad set of conditions for the possibility of developing full agency and autonomy. Thus, as I have argued in a recent article with Joel Anderson, injustice often takes the form of failing to protect individuals by failing to provide the social conditions that limit their vulnerability. In this way, threats to the social fabric is a direct target for social criticism, even if the ultimate

normative evaluation of the wrongness of the injury will have to make some appeal to aspects of individuals' subjective experience. As for the claims of the dead, I'll have to think about that some more.

"FRASER": Since we're almost out of time, let me just add a second point about abstraction: both of us are relying on scientific theories and interpretations of experiences. That is an important source of abstraction, but also of critical leverage. I think we agree on that. The key question, it seems to me, is what place to give to psychoanalysis and psychology more generally. And in this context, I think that it is important to think more broadly than you currently tend to about what "the tradition of critical social theory" involves. For I think that the focus on the theory developed by a handful of heterosexual German men in the 1930s – Adorno, Horkheimer, etc. – has you focused too much on the psychological dimension of critical social theory. I'd like to see feminism, queer theory, postcolonialism, and Foucault (!) taken seriously as just as defining of Critical Social Theory. But doing so would not only shift our attention away from the Frankfurt School's blend of Freud and Marx but it would also put more in the center the sorts of challenges that all these theorists have raised about psychological and anthropological universals.

"HONNETH": This seems, again, an issue of emphasis, but one worth discussing. As my final remark, however, I'll just mention what I see as a further element of abstraction in your approach: it seems to me that your theory risks being abstract in cutting critical social theory off from its motivational basis. I find it very important that the normative component of a critical social theory offers fit with the account of what motivates people. But this, I believe is what Estelle Ferrarese will be focusing on. So, I'll stop here.

Nancy Fraser geeft haar tweede Spinoza lezing, "Redistribution, Recognition & Representation: Toward a Postwestphalian Paradigm," op donderdag 2 december, 20.15 uur in de Doelenzaal van de Universiteitsbibliotheek van de UvA.

N.B.: in verband met de beperkte capaciteit van de zaal verzoeken wij je even via e-mail (M.J.C.Beentjes@uva.nl) of telefonisch (020-525 4511) te laten weten als je wilt komen.

"HAVE A NICE OVERSEAS EXPERIENCE"

In de vorige Filosoof berichtte Karen Groeneveld over haar plannen om in het buitenland te gaan studeren en gaf ze tips hoe dit aan te pakken. Inmiddels heeft ze de daad bij het woord gevoegd: een verslag.

Door Karen Groeneveld

Na vier jaar op de Uithof en de filosofiefaculteit te hebben rondgelopen, heb je het eindelijk voor elkaar. Je weet waar de meest obscure collegezalen zich bevinden, wie de docenten zijn en wie de student-assistenten en waar je de beste broodjes groentekroket kan halen en je hebt alle mogelijke combinaties van de koffieautomaat uit je hoofd geleerd, zodat je niet langer verbaasd opkijkt als iemand een verzoekje voor een "5-2'tje" plaatst. Kortom, het academische leven heeft voor jou geen geheimen meer. Dus waarom zou je al deze vergaarde kennis nutteloos maken door je spullen te pakken en jezelf voor een half jaar in Nieuw-Zeeland te huisvesten?

Deze vraag en vele andere in dezelfde trant drongen zich steeds vaker aan mij op in de eerste weken die ik studierend doorbracht aan de University of Otago, gelegen in het pittoreske Dunedin op het Zuidereiland van Nieuw-Zeeland. Op papier leek het zo mooi: aangezien ik in het laatste jaar van mijn studie was aangekomen en ik nog geen vakken voor mijn vrije ruimte had gedaan, kon ik dit mooi combineren met een tijdje studeren in het buitenland en zo twee vliegen in één klap slaan. De keuze voor Nieuw-Zeeland was snel genoeg gemaakt: het is een Engelstalig land, ver genoeg van Nederland verwijderd om te voorkomen dat je hele familie na twee weken al op de stoep staat, en obscuur genoeg om al te frequente ontmoetingen met medelanders te vermijden. Ook de aanmelding was snel genoeg voor elkaar: slechts een kwestie van een paar formulieren invullen, je resultatenlijst zelf in het Engels vertalen en door Erna Kas laten ondertekenen, vijf miljoen pasfoto's opsturen en dan een paar weken wachten. Pas daarna begon de hele ellende: je kon je aanmelding pas definitief maken als je een visum had, je visum kreeg je pas als je collegegeld had betaald, en om je collegegeld te betalen moest je je door een jungle van bureaucratische bankmedewerkers banen. Maar uiteindelijk had ik een week voor mijn vertrek alles geregeld, en kon ik met een gerust hart 24 uur in het

vliegtuig doorbrengen.

Zo liep ik in de eerste week van juli dazed and confused rond in Dunedin. Er was geen ziel te bekennen omdat het nog de vakantieperiode na het eerste semester was en de introductie voor internationale studenten zou pas de week erop beginnen, dus het kwam erop neer dat ik een week lang helemaal niets te doen had. En dan slaat de twijfel toe: heb ik wel de goede keuze gemaakt? Hoe ga ik het een half jaar uithouden zonder al mijn vrienden, en nog belangrijker, zonder mijn ADSL-verbinding? Als je er vervolgens achterkomt dat ze in Dunedin niet aan centrale verwarming doen en de gemiddelde temperatuur hier in de winter even laag is als in Nederland, ben je in staat om het eerste vliegtuig terug te pakken naar huis. Maar na een week doorbijten bleek het allemaal reuze mee te vallen. Tijdens de introductie voor alle internationale studenten schrok ik eerst van het enorme aantal Amerikanen dat hier rondloopt – meer dan 40 procent – maar gelukkig zijn er ook veel Europeanen en Aziaten om het geheel een beetje in balans te houden. En aangezien de Amerikanen zich het liefst in een grote groep van hun eigen landgenoten bevinden en elk contact met anderen vermijden, heb je weinig last van ze. Het is interessant om te zien hoe het contact met zoveel verschillende culturen en achtergronden mijn eigen identiteitsgevoel heeft beïnvloed: op een gegeven moment omschreef ik mezelf als 'Europeaan' om het contrast met de Amerikanen aan te geven, terwijl ik dat binnen Europa nooit zou doen. Daar ben je toch gewoon de 'blowende Nederlander' voor negenennegentig procent van de mensen die je tegenkomt.

In ieder geval verliep de introductieweek soepeltjes en kon ik me eindelijk inschrijven voor de vakken die ik hier wilde gaan doen tijdens de 'Course Approval'. Omdat ik na vier jaar filosofie even toe was aan een pauze, heb ik me hier inschreven aan de Faculty of Arts, wat ongeveer hetzelfde is als de faculteit der Letteren in Utrecht. Filosofie valt hier onder Humanities. De vakken die ik uiteindelijk heb gekozen zijn New Zealand Literature, 20th Century American Literature, English Literature en Old English. Omdat het jaar hier in twee semesters is opgedeeld, is het de bedoeling dat je vier 'papers' (zoals ze hier vakken noemen) doet. De colleges en werkgroepen duren hier vaak maar 50 minuten, wat extreem kort is in vergelijking met de colleges bij filosofie. Ik heb voor mijn vakken alles bij elkaar twaalf uur college en werkgroepen per week. Om

de roosters voor alle studenten te bepalen en de kans op timetable-clashes te minimaliseren, worden alle gegevens van de studenten in de centrale computer ingevoerd, die vervolgens berekent in welke werkgroep je het beste geplaatst kan worden. Een veel overzichtelijker systeem dan in Utrecht, waar je zelf geacht wordt uit te zoeken of de tijden van colleges binnen verschillende faculteiten elkaar overlappen, en waar er vaak niets aan te doen valt als dat het geval is. Ook heb ik hier nog geen last gehad van het 'Broese-probleem'; dat wil zeggen dat alle boeken hier netjes bij de University Bookshop beschikbaar waren op het moment dat ze nodig waren. En mochten ze uitverkocht zijn, dan zijn er binnen twee werkdagen nieuwe boeken beschikbaar. Een verademing na mijn ervaringen in Utrecht, waar het vaak verstandiger is om je boeken via internet te bestellen omdat je dan zeker weet dat je ze binnen een week hebt.

Toch zijn er dingen die ik mis van onze faculteit, waaronder onze helpdesk en geweldige computerfaciliteiten. Hier aan de Universiteit van Otago zijn er verschillende CRRs (Computer Resource Rooms) verspreid over de campus, die niet verbonden zijn aan de verschillende faculteiten maar voor de hele universiteit zijn. De grootste hiervan is in de bibliotheek met zo'n 127 computers. Omdat de kleine CRRs vaak gebruikt worden voor practica kan je daar tijdens college-uren geen gebruik van maken. Dus het grootste gedeelte van de studenten maakt gebruik van de computers in de bieb, met als gevolg dat er enorme rijen mensen staan te wachten tot er een computer vrijkomt. Ook mag ik geen programma's installeren hier, zodat ik afhankelijk ben van de software die de universiteit op de computers heeft gezet, wat voornamelijk neerkomt op MS Office. Maar goed, je moet het doen met de faciliteiten die je hebt.

In ieder geval bevalt het studeren hier in Nieuw-Zeeland tot nu toe bijzonder goed, en houd ik genoeg tijd over om me in het lokale studentenleven te storten. De

studenten in Dunedin dragen de bijnaam 'Scarflies' (vanwege de kou hier) en staan bekend om de enorme hoeveelheden bier die ze naar binnen slaan. Het is dan ook niet ongewoon om tegen een uur of elf 's avonds grote groepen dronken studenten op de campus tegen te komen die op weg zijn naar de pub. Paradoxaal genoeg presteren de studenten hier academisch gezien het beste van alle universiteiten in heel Nieuw-Zeeland. Omdat Dunedin een stad van 120.000 inwoners is en bijna 20.000 studenten telt, drijft de lokale economie grotendeels op studenten. Dit heeft als gevolg dat je met je collegekaart overal kortingen kunt krijgen op eten, kleding en uitstapjes. De cost of living ligt aanzienlijk lager dan in Utrecht, en het is oneindig veel makkelijker om een kamer te vinden. Overal op de campus hangen briefjes van mensen die huisgenoten zoeken, een verschijnsel dat je in Utrecht zelden tegenkomt. Ik woon zelf in een university-flat op vijf minuten loopafstand van de campus, die ik deel met twee kiwi's (zoals je Nieuw-Zeelanders geacht wordt te noemen) en een Duitser. De huur ligt rond de 35 euro per week, exclusief elektriciteit en water. Alles bij elkaar nog altijd een stuk goedkoper dan in Nederland.

Uiteindelijk kan ik iedereen aanraden om een half jaar (of langer) in het buitenland te studeren, al was het alleen al voor de "overseas experience," zoals de Amerikanen hier het noemen. Het is uitermate boeiend om te zien hoe het er aan een universiteit in een ander land aan toe gaat, en je leert er razendsnel hoe je je moet aanpassen aan de omstandigheden (ik kan het weten, nadat ik de eerste twee weken in drie truien sliep, durf ik het tegenwoordig aan om slechts met één trui aan naar bed te gaan). En ook al is het een enorm cliché: je leert inderdaad verschrikkelijk veel nieuwe mensen kennen, met wie je allerlei leuke dingen kunt gaan ondernemen. Al met al heb ik geen moment spijt gehad van mijn beslissing om naar Nieuw-Zeeland te komen, al heb ik af en toe wel visioenen van broodjes groentekroket.....

ALGEMENE EVALUATIE VERPLICHTE VAKKEN WIJS- BEGEERTE: EEN REACTIE VAN HET OPLEIDINGSBESTUUR

Door Bert van den Brink

In juni van het afgelopen studiejaar zond het opleidingsbestuur wijsbegeerte alle studenten in hun eerste studiejaar (voltijd en deeltijd) of tweede studiejaar (deeltijd) een evaluatieformulier toe waarop zij hun ervaringen met de studie konden verwoorden. We wilden te weten komen hoe studenten tijdens hun verplichte vakken oordelen over de inhoud en de samenhang van het programma, de studiebegeleiding en het onderwijs in studievaardigheden, de studeerbaarheid van de opleiding en de faciliteiten die faculteit en universiteit aanbieden. 57 studenten hebben aan de evaluatie meegedaan: 44 deeltijdstudenten en 13 voltijdstudenten. Bij 180 uitgezonden formulieren is dit een mooi resultaat. We willen eenieder die aan de evaluatie heeft meegewerkt hiervoor van harte bedanken.

De evaluatie bestond uit maar liefst 23 vragen, die in de meeste gevallen zowel met "ja/nee" als met een uitgebreide schriftelijke reactie konden worden beantwoord. Het is ondoenlijk om aan alle reacties recht te doen. Maar het opleidingsbestuur wil bij deze laten weten welk algemeen beeld over de studie wijsbegeerte in de resultaten van de evaluatie naar voren komt. Ook zeggen we iets over in de toekomst te nemen maatregelen om de studie te verbeteren.

INHOUD PROGRAMMA

Ruim 80 procent van de studenten is tevreden over het beeld van de academische wijsbegeerte dat uit de verplichte vakken naar voren komt. Met name de breedte van het programma wordt geprezen. Wel vermelden sommige wijsgeren in sp  dat zij voor ze begonnen te studeren nog niets van de academische wijsbegeerte wisten; zij achten zichzelf daarom niet werkelijk in staat de kwaliteit van het inleidende programma te beoordelen. Sommige deeltijdstudenten merken op dat de volgorde van de geschiedenisvakken niet optimaal is wanneer in het eerste jaar van de studie Geschiedenis III wordt aangeboden, maar niet Geschiedenis I en II. Dat is correct. Het probleem zou alleen te verhelpen zijn door alle Geschiedeniscursussen in één studiejaar te programmeren. Dat acht het opleidingsbestuur onwenselijk omdat het zou betekenen dat eens in de twee jaar in het geheel geen geschiedenisvakken worden gegeven.

Bijna 90 procent van de studenten vindt de studie uitdagend. In de antwoorden komen vanzelfsprekend de voorkeuren van verschillende studenten voor verschillende vakken naar voren. Maar over het algemeen geldt dat men tevreden is. Dit ook met betrekking tot de inzet van de docenten, die door velen wordt geroemd. De enige opvallende wanklanken betreffen gevallen waarin docenten te lang wachten met het nakijken van tentamens en papers. Studenten hebben het recht dat hun werk binnen maximaal 10 werkdagen wordt nagekeken. Studenten mogen hun docent hieraan vanzelfsprekend herinneren. Heb echter ook wat mededogen. Voor docenten die overdag en 's avonds goed gevulde cursussen geven valt het niet altijd mee alle nakijktermijnen te halen. Doe daarom niet moeilijk over een of twee dagen vertraging, maar wel over een week of meer.

De studie kent volgens de meeste studenten geen echte struikelblokken. Logica wordt nog het vaakst genoemd, vooral door mensen die zeggen niet zo wiskundig te zijn aangelegd. Van de nieuw opgezette verplichte cursus logica, die nu speciaal is ontwikkeld voor filosofiestudenten (als onderscheiden van CKI studenten), wordt door meerdere studenten, net als door het opleidingsbestuur, veel verwacht. Overigens is het goed om te weten dat hoewel studenten logica al sinds jaar en dag een moeilijk vak vinden, de voor dat vak behaalde resultaten over het algemeen niet ongunstig afsteken bij de resultaten van de andere verplichte vakken.

STUDIELAST

Iets minder dan de helft van de studenten vindt de studie zwaar. Men is niet zozeer van mening dat er te weinig tijd is om alle stof te verwerken; eerder dat het vele lezen en de niet altijd inspirerende werkgroepvormen (voltijd) de studie soms wat monotoon maken. Het opleidingsbestuur heeft de docenten daarom gevraagd meer aandacht te besteden aan leesvaardigheden en meer te variëren met werkvormen in de werkgroepen.

Wat betreft de leesvaardigheden werkt het opleidingsbestuur aan een "studievaardighedenreader" waarin uitgebreid wordt ingegaan op de kunst van het filosofisch lezen, schrijven en debatteren. Die reader zal als uitgangspunt dienen voor een gro-

tere aandacht voor studievaardigheden in alle cursussen gedurende de bachelorfase van de studie. In het vaardighedenonderwijs zal bijzondere aandacht bestaan voor de manieren waarop een filosofische tekst binnen de verschillende subdisciplines kan worden geanalyseerd. Zo'n reader moet goed in elkaar zitten en door het gehele docentencorps worden gedragen. Het zal dus nog even duren voor de reader er is: hij zal aan het begin van het studiejaar 2005-2006 beschikbaar zijn voor alle bachelorstudenten.

SAMENHANG VAN HET PROGRAMMA

Over de samenhang tussen de verplichte vakken wordt tamelijk positief geoordeeld. Wel valt op dat terwijl één deel van de respondenten het primair een taak van de student vindt de samenhang tussen de vakken te ontdekken, een ander deel verwacht dat docenten deze verduidelijken. Het opleidingsbestuur acht beide visies van belang. In de verplichte vakken van periode 1 voltijd loopt momenteel een interessant experiment: Bij zowel Geschiedenis 1 als bij Inleiding Ethiek wordt een deel van Aristoteles' Ethica Nicomachea gelezen. Bij het eerste vak gebeurt dit vanuit historisch perspectief, bij het tweede vak vanuit systematisch perspectief. Zo kan duidelijk worden dat de subdisciplines binnen de opleiding eigen taken hebben bij de omgang met filosofie uit heden en verleden. Onderzocht wordt of dit soort initiatieven ook voor andere verplichte vakken kunnen worden genomen.

VAARDIGHEDENONDERWIJS

Over het onderwijs in studievaardigheden wordt door de studenten tamelijk negatief geoordeeld. Deeltijdstudenten, die bij veel vakken uitsluitend hoorcolleges volgen en daarnaast heel zelfstandig moeten lezen en schrijven, reageren veelal met vragen als: "Vaardighedenonderwijs? Wat is dat?" Voor hen zal de eerder genoemde vaardighedenreader hopelijk informatief zijn. Bovendien wordt door het opleidingsbestuur onderzocht in hoeverre het mogelijk is om bijvoorbeeld enkele malen per periode ook de deeltijdstudenten gesplitste, kleinere werkgroepen aan te bieden. Te denken valt aan oefening in lezen, tekstinterpretatie, het maken van opdrachten en het voorbereiden van te schrijven werk onder leiding van docenten en gevorderde studentassistenten in werkgroepen.

Sommige voltijdstudenten klagen dat in periode 1 al een paper moest worden geschreven, terwijl die vaardigheid pas in

periode 2 bij Wijsgerige Ethiek werd geïnfund. Dat probleem is opgelost nu met in-gang van het huidige studiejaar Wijsgerige Ethiek in periode 1 wordt gegeven.

TUTOREN

Over het tutoraat voor voltijdstudenten wordt heel verschillend geoordeeld. De ene student stelt dat de tutor altijd voor hem of haar klaarstond, de ander stelt dat het nooit wat werd met die tutor. Maar de meeste studenten zien het nut van de tutorgroepen in en zeggen ervan te hebben geprofiteerd. Het opleidingsbestuur hecht groot belang aan het tutoraat en wil studenten vragen bijeenkomsten met de tutor en/of de tutorgroep te blijven bezoeken. De ervaring leert dat deelname aan de activiteiten rond het tutoraat een positieve invloed heeft op de betrokkenheid van de student bij de studie en zijn of haar reflectie op de studievoortgang.

Deeltijdstudenten hebben geen tuto-ren. Sommigen van hen zouden graag een persoonlijke tutor hebben, anderen hebben er in het geheel geen behoefte aan. Aan een verplicht tutoraat voor de deeltijdstudie lijkt geen behoefte te zijn. Maar voor die studenten die zo nu en dan graag eens een persoonlijke gesprek met een lid van de staf over de inhoudelijke kanten van de studie willen hebben wordt gewerkt aan een zogenaamd "inlooptu-toraat". Deeltijdstudenten kunnen dan een aantal malen per jaar voor college op onderwijssavonden met een lid van de staf over de studievoort-gang en andere vragen spreken. Zodra dit plan in werking wordt gesteld stellen wij de studenten ervan op de hoogte. Daarnaast blijft uiteraard de mogelijk bestaan om een afspraak te maken met de studieadviseur.

PORTFOLIO

Over het portfolio wordt overwegend negatief geoordeeld. Het blijkt dat mensen het nut van het portfolio niet inzien. Ook bestaan er moeilijkheden met het digitale portfolio, dat door sommigen als ontoegankelijk wordt ervaren. Spreek hierover eens met je tutor. De idee van het port-folio is dat je een dossier aanlegt waaruit blijkt hoe je studie er voor staat. Zijn de resultaten goed? Heb je de indruk dat je inhoudelijk en wat betreft vaardigheden veel leert? Heb je een goed beeld van je sterke en zwakkere kanten? Heb je met je

tutor gesproken over deze zaken? De tutor is er niet om je voortdurend te controle-ren maar om je bij te staan. Om dat goed te kunnen doen moet hij of zij in staat zijn een beeld te krijgen van je voortgang en ontwikkeling. Als je een al dan niet digi-taal portfolio aanlegt – een papieren map kan natuurlijk ook! -- waardoor dat mo-gelijk is, zul je er zeker baat bij hebben.

Overigens is het goed je nog eens te realiseren dat het bijhouden van het port-folio een zogenaamde "eindterm" van de opleiding is; het is een verplicht onder-deel en het is daarom verstandig er aan-dacht aan te besteden – ook wanneer je, als deeltijdstudent, geen vaste tutor hebt. Bespreek je voortgang dan eens met col-lega-studenten of, in de toekomst, met een tutor van het avondtutoraat. Hoewel het opleidingsbestuur het portfolio een zinvol medium vindt onderkent het de proble-men met de digitale versie en bezint het zich nog op een beter werkende vorm.

INFORMATIE OVER DE OPLEIDING

Studenten zijn over de informatieverstrek-king ten aanzien van de invulling van het bachelorprogramma en verdere aspecten van de opleiding vaak niet helemaal te-vreden. De informatie over de studie is op de faculteit wel voorhanden, in overvloed zelfs, maar het is de studenten niet altijd duidelijk waar die informatie te vinden is. Het opleidingsbestuur onderkent dit probleem en werkt voor 2005-2006 aan

of masterstudie slecht worden bezocht, terwijl ze toch echt voor onze studenten worden georganiseerd. Wij vragen onze studenten dan ook enige voorrang te ver-lenen aan dergelijke bijeenkomsten.

ONDERWIJSADMINISTRATIE

Over de onderwijsadministratie zijn de meeste studenten tevreden. Deeltijdstu-denten zijn blij met de avondopenstelling gedurende de eerste twee weken van elke onderwijsperiode. Die avondopenstelling blijft vanzelfsprekend bestaan. Sommige studenten vragen om ruimere openings-tijden van de administratie. Dat is gezien de beschikbare staf en middelen helaas niet mogelijk.

BIBLIOTHEEK EN ICT

Over deze onderdelen zijn niet alle stu-denten even goed te spreken. De ICT voor-lichting is dit studiejaar veel uitgebreider geweest en het lijkt erop dat dit positief is ontvangen. De bibliotheekvoorlichting wordt gedegen maar soms niet bijzonder interessant gevonden. Het opleidingsbe-stuur streeft ernaar onze prachtige uni-versiteitsbibliotheek nog meer tot leven te wekken door docenten studenten meer bibliotheekopdrachten op te laten geven.

Al met al komt op basis van de evaluatie als positieve bevinding naar voren dat de studenten vinden dat ze een uitdagende studie hebben gekozen en dat ze les krij-

'Beter dit resultaat dan het tegenoverge-stelde: slechte studie, slechte docenten, maar fantastisch georganiseerd en prima infor-matievoorziening!'

een overzichtelijker studiegids, alsmede een beknopt schematisch overzicht van de belangrijkste eisen aan het bachelor-programma. Door de studieadviseur is overigens een speciale website gemaakt waarop antwoorden te vinden zijn op de meest gestelde vragen over de inrichting van de studie wijsbegeerte. Bezoek die site eens als je vragen hebt:

<http://www.phil.uu.nl/onderwijs/wijsbegeerte/FAQSAwijsbegeerte.html>

Overigens is het opleidingsbestuur van mening dat studenten ook een eigen verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot de mate waarin zij worden geïnformeerd. Zo gebeurt het nogal eens dat voorlichting- en tutoraatsbijeenkomsten over de inrichting van de bachelor-

gen van goede docenten, die plezier hebben in hun vak. Met dat resultaat is het opleidingsbe-stuur zeer verheugd. Als negatieve be-vinding valt op dat de kwaliteit van de studiebegeleiding en de informatievoorziening minder hoog wordt ingeschat. Het opleidingsbestuur zal zich met alle docen-ten en verdere medewerkers van de faculteit inzetten om de opleiding wat dit be-treft te verbeteren. Maar al met al zijn we best tevreden. Beter dit resultaat dan het tegenovergestelde: slechte studie, slechte docenten, maar fantastisch georganiseerd en prima informatievoorziening!

Het opleidingsbestuur wil alle studenten die op de evaluatie hebben gereageerd nogmaals van harte bedanken voor hun medewerking.

Met vriendelijke groet, namens het oplei-dingsbestuur, Bert van den Brink

EVEN VOORSTELLEN: HET NIEUWE FUF-BESTUUR!

In oktober trad het nieuwe FUF-bestuur aan met een saaie Ledenvergadering, een (understatement) hilarische Lachmeditatie/workshop/terroristische-aanslag van oppergoeroe Dyan Sitorius (zie de foto's op deze pagina), en daarna genoeg gezellige dingen. Helaas bleef de visie van dit bestuur nog wat onderbelicht. Op deze twee pagina's wordt dit goedge maakt.

Suzan

Dit jaar ben ik secretaris en penningmeester van de FUF. Nu kan ik in dit stukje wel schrijven over hoe ik de taken die daarbij horen ga invullen, maar die taken zijn voornamelijk ondersteunend voor het bestuur als geheel en niet interessant om over te lezen. Daarom volgt nu mijn visie op de taken van de FUF als geheel.

Ik hoop dat het je al is opgevallen dat de FUF graag wil dat de studenten onderling veel contact hebben. Dit zie ik als het belangrijkste doel van de FUF. Het is uit het verleden al zo vaak gebleken en ook is het makkelijk te begrijpen dat het studeren een stuk aangener wordt en makkelijker gaat als je goed contact hebt met je medestudenten. Misschien zijn je medestudenten soms de reden om toch maar wel op college te verschijnen. Of misschien wordt het opeens duidelijk wat een bepaalde filosoof bedoelde als je het er met iemand anders over hebt. En natuurlijk is het leuk en handig dat je vrienden ook je medestudenten zijn. Je zit in hetzelfde schuitje, je kunt ze vaak zien, er is een grote kans dat je dezelfde kritische manier van denken hebt, enzovoort.

Dit in contact komen met medestudenten moet iedereen natuurlijk zelf doen, maar de FUF wil daar graag bij helpen. Dit laatste voornamelijk door het organiseren van allerlei activiteiten, zoals borrels en de studiereis. Maar ook wil de FUF extra inhoud bieden naast de studie, naar mijn mening ons tweede belangrijkste doel. Ik vind het leuk dat het vaak horizonverbredende activiteiten en onderwerpen zijn, waar je normaal gesproken niet zo snel mee in aanraking komt. De lachworkshop tijdens de afgelopen ALV is daar een mooi voorbeeld van. Ook de lezing over Oosterse filosofie was weer

eens wat anders dan wij gewend zijn.

Verder heb ik mijzelf onder andere als taak voor dit jaar gesteld om bij te dragen aan een positieve en optimistische sfeer binnen het bestuur en ik ben er van overtuigd dat dit zo ook zijn weerslag zal hebben op alle andere studenten. Er is altijd een groep studenten die helemaal niets buiten de studie om doet en net zoals ieder jaar gaan we proberen die groep een beetje kleiner te maken. Een methode is de theemiddag op de faculteit. Het laatste waar ik me op ga storten dit jaar is een poging die al jaren gedaan wordt nu eindelijk te laten slagen: het maken van een smoelenboek. Leuk voor later en heel handig voor nu.

Naomi

Studeren is prachtig, maar er is meer moois aan de FUF-hemel! Andere mensen bijvoorbeeld, te vinden op werkelijk elke activiteit (de laatste borrel van afgelopen jaar niet meegerekend; shame on you all!). Filosofisch getinte films bijvoorbeeld (en het zo drastisch mogelijk verbreden van dat begrip), met een verhelderende en soms ook vertroebelende visie van iemand Die Het Kan Weten. En echte verse thee, bijvoorbeeld, omdat van de koffie uit de automaat nog nooit iemand gelukkig is geworden.

Het activiteitspectrum zal dit jaar naar alle mogelijke kanten uitgebreid

worden. Ten eerste willen we de serieuze activiteiten, zoals de forums (film + lezing) van vorig jaar, enigszins minder speels en inhoudelijk sterker maken. Sprekers van buiten de faculteit zullen daarbij niet geschuwd worden! In hetzelfde straatje past dat we willen proberen af en toe een interessante rondleiding af te dwingen in een der Utrechtse musea.

Ter compensatie voor al dat verantwoord is er ook plannen voor geheel nieuwe activiteiten die met filosofie of cultuur niet per sé iets van doen hebben. Zo gaat CKI uitgedaagd worden voor een paintballwedstrijd, zal het Brno'se waterpijpefeest voortgezet worden in een wellicht terugkerende activiteit met de welluidende naam 'Pijp je Suf met de

FUF' en is zelfs het woord 'bowlen' al gevallen. Bovendien

maakt het bestuur zichzelf momenteel lekker met wel heel woeste plannen op filosofisch vlak... maar daarover later meer!

Natuurlijk zullen de favorieten van voorgaande jaren opnieuw hun doorgang vinden. Het Mid-year-uitje en

de theemiddag worden in ere hersteld, we zullen wederom trachten onze faam te verspreiden tijdens de studiereis en er staan geweldige feesten op stapel met uiteenlopende thema's als Gala en Geitenwollensokken.

Doelstelling bij alles dat we organiseren blijft dat het bedoeld is voor elke filosofiestudent: het zullen nooit alleen FUF-leden zijn die kunnen profiteren van wat de FUF te bieden heeft. Het is immers

een feit dat er meer zielen op de faculteit rondwaren, en er is nog altijd geen één-op-één-relatie bewezen tussen FUF-lid zijn en de gave te kunnen zorgen voor iets moois in het leven van een medestudent. Op zijn tijd een lekker avondje kletsen, een inspirerende film of een snedige discussie over welke thee het lekkerst is kan naar ons idee ernstig bijdragen aan de goede sfeer op de faculteit en het studeerplezier. En dat is wat we willen! Ideeën? Schroom niet!

Anna

Het hele afgelopen jaar ben ik heel blij geweest dat de FUF allerlei dingen organiseerde, van daar dat ik dit jaar graag het bestuur wilde versterken en meedenken over alle activiteiten. Een belangrijk onderdeel dat georganiseerd wordt door de FUF is de jaarlijkse studiereis. Voor mij was dat vorig jaar zeker één van de hoogtepunten en ik ben heel blij dat ik ben meegegaan: niet alleen de reis was gaaf, maar doordat ik veel mensen veel beter had leren kennen ook de tijd daarna.

Omdat ik dit resultaat voor iedereen ook dit jaar wil bereiken heb ik deze keer de organisatie van de reis op me genomen en ik kan jullie alvast twee dingen vertellen: we gaan naar Berlijn en het wordt echt leuk!

De naam 'studiereis' is misschien misleidend. De bedoeling is dat er op het programma enkele studiegereleerde dingen komen te staan, zoals bijvoorbeeld een college aan de Berlijnse universiteit. Verder zal de reis naar Berlijn er op gericht zijn om ook zoveel mogelijk andere leuke dingen met elkaar te doen en de stad te leren kennen. Daarbij kunnen we overdag veel dingen gaan

doen en bezichtigen, maar zullen we ook 's avonds het nachtleven van Berlijn induiken. Uiteraard zal lang niet alles verplicht zijn en kan iedereen op veel tijdstippen zijn eigen plan trekken, maar ik hoop dat we met een nog veel hechtere groep dan voor vertrek weer naar Nederland zullen terugkeren. Voor mij is dus het hebben van een gezellige, onvergetelijke week het belangrijkste doel van deze studiereis.

De studiereis zal plaatsvinden in de collegevrije week na het derde blok (de week van 18 april). Nader bericht volgt per e-mail!

André Malotau zal de FUF ook dit jaar weer met een strakke, edoch rechtvaardige hand leiden. Vanwege zijn afwezigheid als gevolg van een welverdiende vakantie zal zijn visie op de FUF binnenkort op onze website www.phil.uu.nl/fuf verschijnen.

Kijk sowieso voor updates, foto's en meer regelmatig op www.phil.uu.nl/fuf!

NOTEER IN UW DRUKKE AGENDA'S!

FUF-ACTIVITEITENKALENDER

Film: "The baby of Macon", Peter Greenaway
Lezing: Foucault
 ACU (Voorstraat 71), 23 november

Donderdagborrel
 Ekko-café, 2 december

Maak het of kraak het-FEEST!
 9 december

Koken voor docenten
 De Baas, 14 december

Film: "Do the right thing", Spike Lee
Debat: Bert v/d Brink & Jan-Hein Hoogstad
 ACU (Voorstraat 71), 21 december

Oliebollenborrel
 FUF-hok, 3 januari

Film: "Ghost Dance", Ken McMullen
Lezing: Derrida
 ACU (Voorstraat 71), 18 januari

Mid-Year Uitje naar MAASTRICHT
 Einde blok 2

Studiereis naar Berlijn
 Week na blok 3

OP DE PLANK:

Filosofisch Bowlen!

Paintballwedstrijd met CKI

Geitenwollensokkenfeest met Djembé en Theologie

(Water)Pijp je Suf met de FUF

Theemiddagen

HERFSTLOGIGRAM

De Kerstvakantie komt eraan: dat vormt voor het personeel van de faculteit alle reden voor een feestje, niet in de laatste plaats omdat de studenten dan even niet op de faculteit te vinden zullen zijn. De rest van het jaar hebben ze het zwaar te verduren: van gegiebel en gegiechel op de gang tot rijen voor de koffieautomaat en van studenten die persoonlijk langskomen om om aandacht te vragen tot bergen e-mails met sullige vragen en verzoeken. Nu ze voor even van deze kwalen verlost zijn, grijpen ze deze week aan om dit te vieren.

Wie viert er feest op welke dag, welke muziek wordt er gedraaid en wat was het gespreksonderwerp?

1. Op dinsdag werd er swing gedraaid, maar niet door de medewerkers van PF.
2. Over caravaninrichting werd gepraat op het feest waar heavy metal te horen was.
3. De helpdesk en administratie, die op donderdag feestvierden, praatten niet over Tatjana Simic. Ook de medewerkers van GF hielden zich verre van dat onderwerp.
4. Op vrijdag hadden de feestgangers het voornamelijk over sportauto's.
5. Het feest waarop gepraat werd over het EK Voetbal, vond eerder plaats dan het feest waar bubblegum pop gedraaid werd.

		WANNEER?				MUZIEK?				GESPREK?			
		Maandag	Dinsdag	Donderdag	Vrijdag	Bubblegum pop	Drum 'n' bass	Heavy metal	Swing	Caravaninrichting	EK Voetbal	Sportauto's	Tatjana Simic
WIE?	Helpdesk & administratie												
	Medewerkers GF												
	Medewerkers PF												
	Medewerkers TF												
GESPREK?	Caravaninrichting												
	EK Voetbal												
	Sportauto's												
	Tatjana Simic												
MUZIEK?	Bubblegum pop												
	Drum 'n' bass												
	Heavy metal												
	Swing												

Oplossingen

WIE?	WANNEER?	MUZIEK?	GESPREK?
Helpdesk & administratie	Donderdag	Heavy Metal	Caravaninrichting
Medewerkers GF	Maandag	Drum 'n' Bass	EK Voetbal
Medewerkers PF	Vrijdag	Bubblegum pop	Sportauto's
Medewerkers TF	Dinsdag	Swing	Tatjana Simic

ANTWOORDEN "ZOEK DE FILOSOF BIJ DE UITSPRAAK"
 1 Wittgenstein / 2 Heraclitus / 3 Epictetus / 4 Deleuze / 5 Plato / 6 Aristoteles / 7 Popper / 8 Descartes / 9 Spinoza / 10 Frege / 11 Putnam / 12 Rawls / 13 Russell / 14 Pico della Mirandola / 15 Camap / 16 Dennett / 17 Sartre

WIE?	WANNEER?	MUZIEK?	GESPREK?

COLOFON

Hoofdredactie:
Anne Becking

Eindredactie:
Naomi van Steenberg

Vormgeving:
Randy Lemaire

De Filosoof Nr. 28: oplage 600
Deadline Nr. 29: 14 januari 2005

Kopij kan ingeleverd worden via de De Filosoof-folder in Students General, het postvakje bij de administratie of via de.filosoof@phil.uu.nl

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te wijzigen of in te korten.

Uitgave van de FUF & de Faculteit Wijsbegeerte
Heidelberglaan 8
3584 CS Utrecht